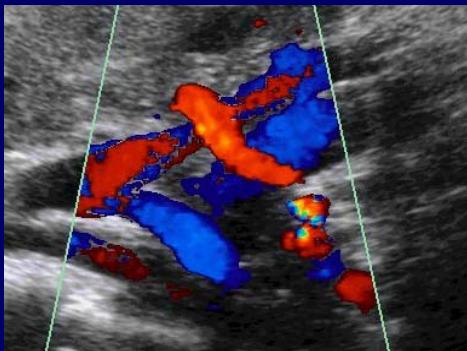

LA ECOGRAFIA DE SEGON TRIMESTRE: MÉS ENLLÀ DE LA MORFOLOGIA

L'Acadèmia

Elisa Llurba

La ecografía de segon trimestre: més enllà de la morfologia

Ecografía morfológica de las 18-21 semanas

1. El objetivo principal de la ecografía morfológica de 18-21 semanas es el estudio de la anatomía fetal, aunque también se realiza una biometría fetal y se pueden valorar los marcadores de cromosomopatía.
2. El estudio de la biometría fetal para poder evaluar el crecimiento y la concordancia con la edad gestacional, así como el estudio anatómico de cada uno de los órganos y sistemas fetales, se llevará a cabo siguiendo las recomendaciones de la sección de ecografía de la Sociedad Española de Ginecología y Obstetricia (SESEGO).
3. El descubrimiento de una anomalía estructural, a causa de su posible asociación con alteraciones cromosómicas, hará que sea recomendable la obtención de un cariotipo fetal, mediante amniocentesis o cordocentesis.
4. Los marcadores de cromosomopatías de segundo trimestre a considerar serán los siguientes:
  - edema nucal igual o superior a 6 mm
  - hiperrefringencia intestinal (refringencia igual o superior a la de la columna)
  - fémur corto (< percentil 5)
  - ectasia piélica
  - foco ecogénico intracardíaco
5. Estos marcadores ecográficos en presentación aislada no constituyen indicación de estudio citogenético, sino que se recomienda modificar el riesgo estimado previamente (cribado de primer o segundo trimestre o de la edad materna) mediante las *likelihood ratios* o razones de probabilidad positivas y negativas correspondientes a los marcadores presentes y ausentes respectivamente.

La ecografia de segon trimestre: més enllà de la morfologia

1.- Doppler de les arteries uterines.

2.- Medició de la longitud cervical.

Test de CRIBATGE:

- Patologia prevalent e important
- Test segur i ben acceptat
- Tècnica descrita i reproduïble
- Malaltia en fase asimptomàtica
- Alta sensibilitat, alt VPN
- Intervenció preventiva efectiva

La ecografia de segon trimestre: més enllà de la morfologia

1.- Doppler de les arteries uterines.

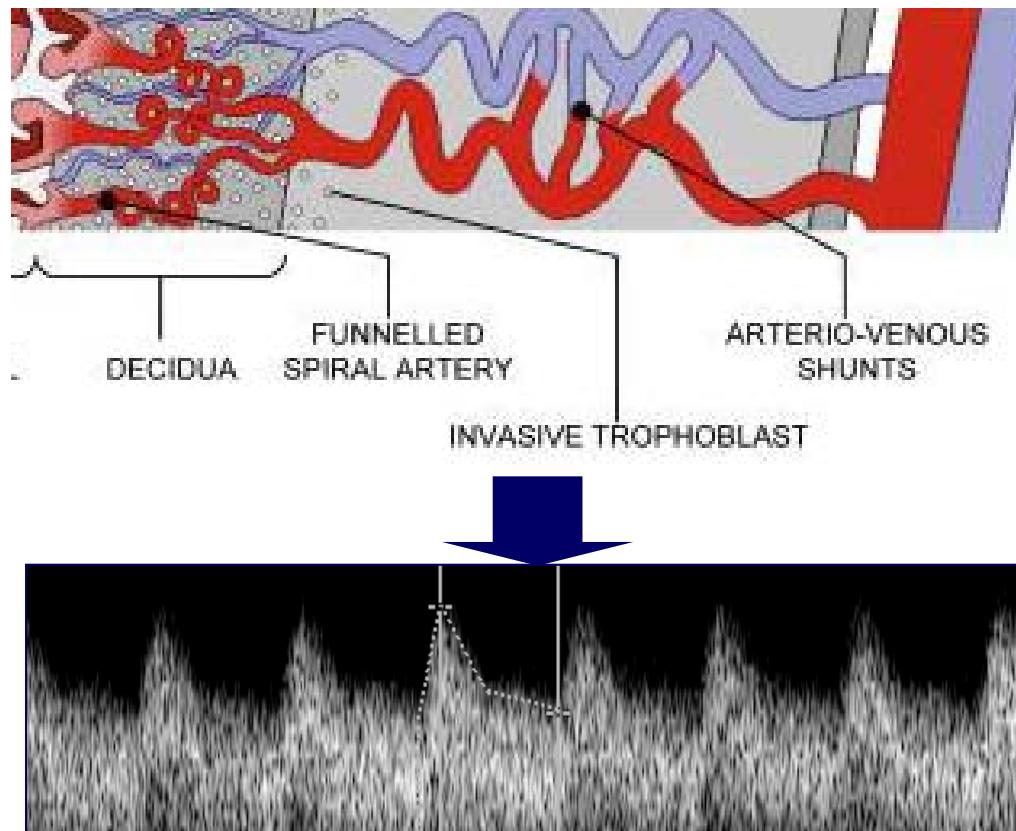
2.- Medició de la longitud cervical.

Test de CRIBATGE :

- Patologia prevalent e important
- Test segur i ben acceptat
- Tècnica descrita i reproduïble
- Malaltia en fase asimptomàtica
- Alta sensibilitat, alt VPN
- Intervenció preventiva efectiva

Doppler de les arteries uterines

Mètode no invasiu que reflexa la circulació placentària

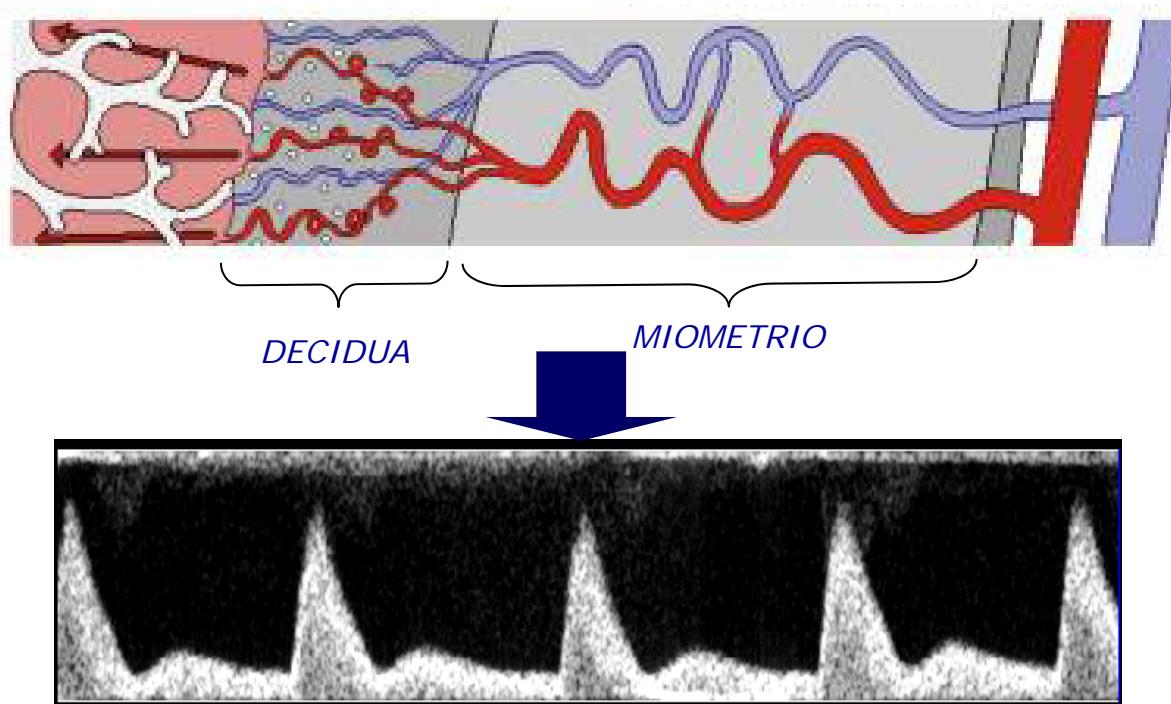

Campbell et al, Obst Gynecol 1986

Burton GJ, Placenta, 2009

Doppler de les arteries uterines

Doppler de art. uterines amb augment resistència:
alteració remodelació arteries espirals

Gerretsen G, BJOG, 1981

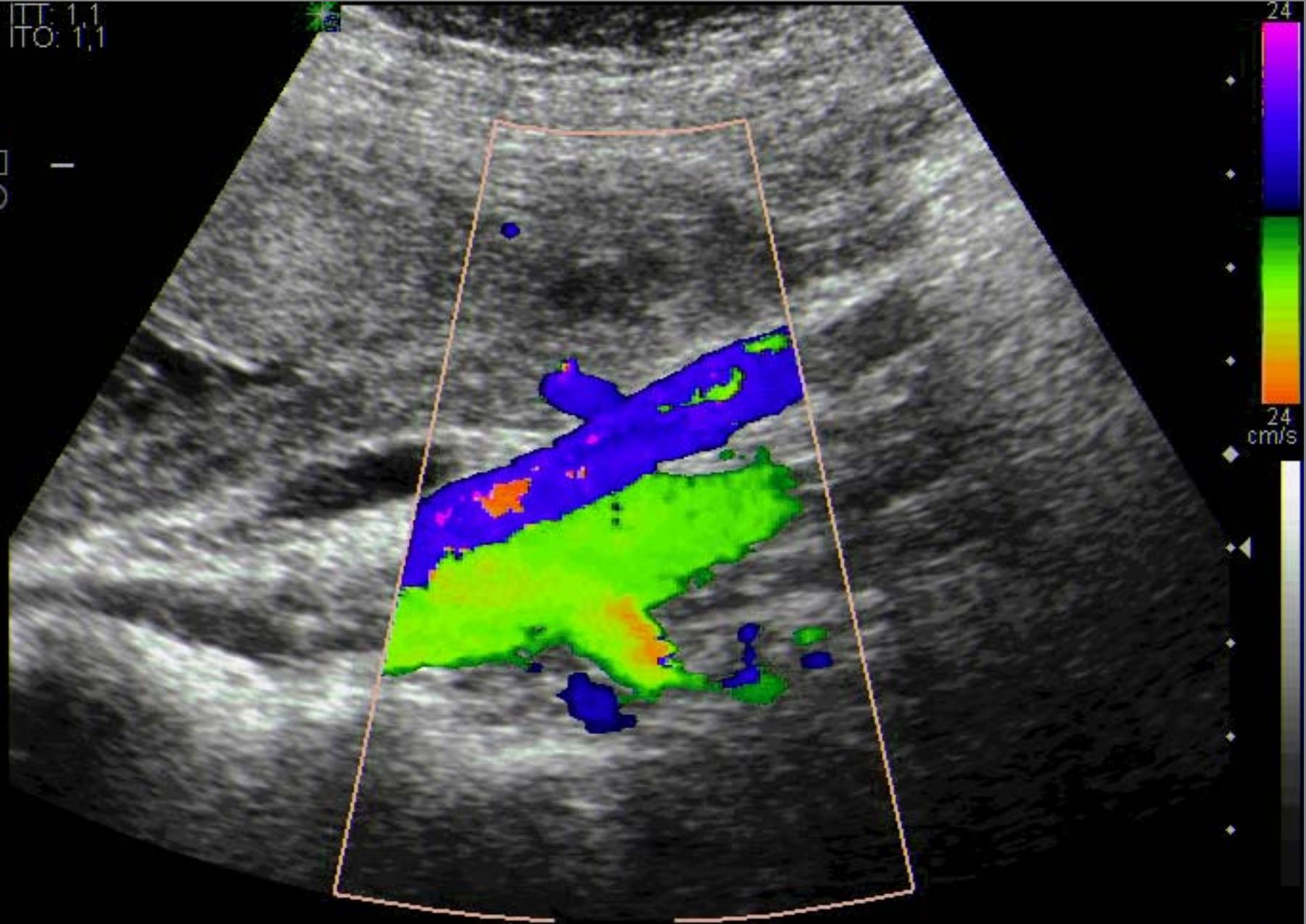
Brosens SS, Am J Obstet Gynecol, 2002

Pijnenborg R, Placenta, 2006

Burton GJ, Placenta, 2009

IT: 1,1
TO: 1,1

①
②

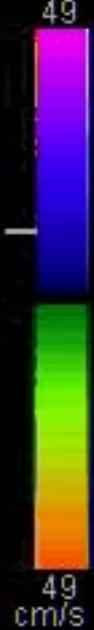
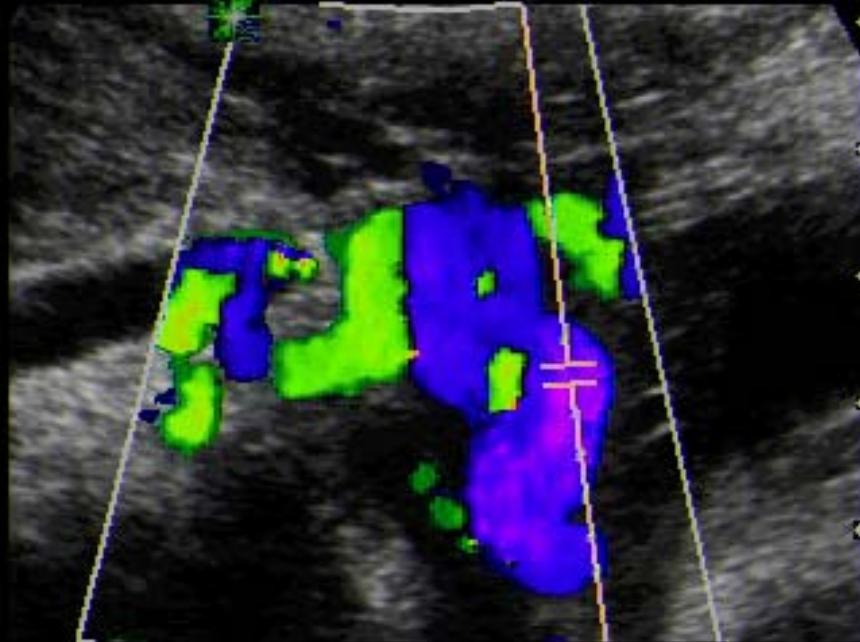

10cm Z
12cps

IT: 1,1
TO: 3,4

①
②

38mm

-
-
- 100
-
-
-
-
-
-
-

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

-cm/s
-

10cm Z
13cps

IT: 1,7

TO: 3,2

[1]
②

70mm

28

28
cm/s

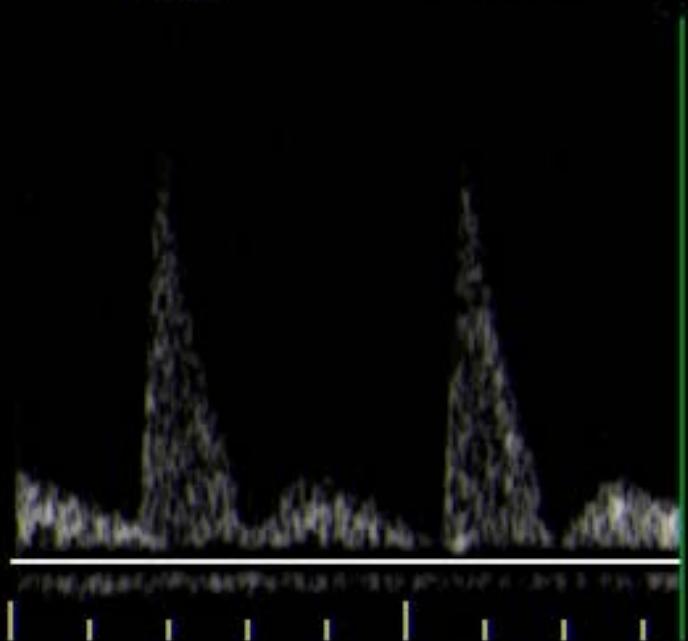
-60

-40

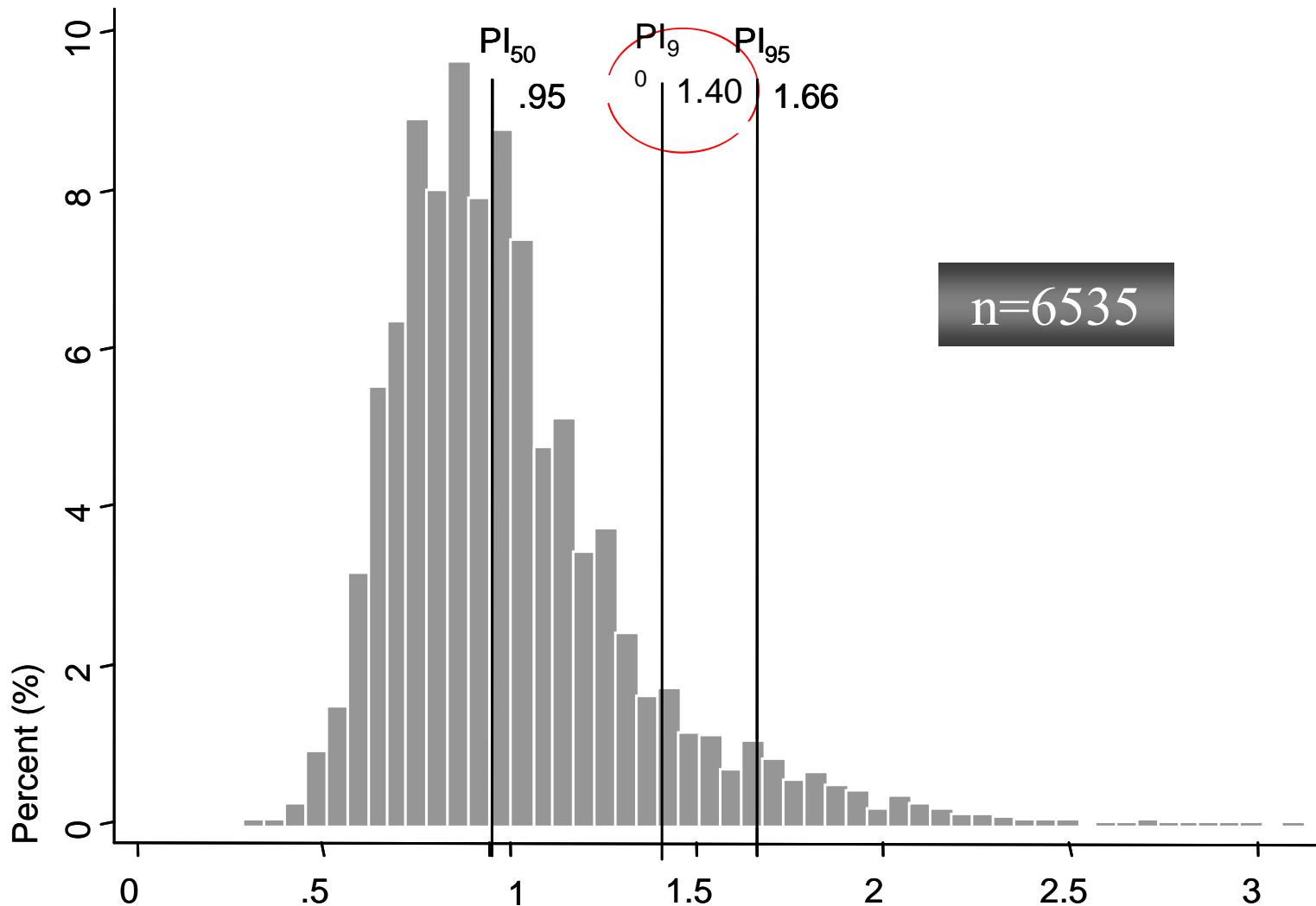
-20

-cm/s

12cm Z
13cps

Corbes de normalitat del IP de las artèries uterines 20s població Catalunya i Balears

Resultats perinatals segons el Doppler de les arteries uterines

Resultat perinatal	Població total	Doppler AUt Normal	Doppler AUt Anormal	p
SG al part (s)	39.2 <small>(19-42)</small>	39.06 <small>(2-1)</small>	38.15 <small>(3-1)</small>	0.000
Pes al néixer (gr)	3425 <small>(587)</small>	3232 <small>(527)</small>	2835 <small>(787)</small>	0.000
PE (n (%))	75 (1.2)	39 (0.7)	36 (6.5)	0.000
PE<32s (n (%))	50 (0.8)	8 (0.1)	21 (3.8)	0.000
IUGR (n (%))	69 (1.1)	33 (0.6)	36 (6.5)	0.000
PE i/o IUGR (n (%))	23 (0.4)	64 (1.2)	57 (10.2)	0.000
PE i/o IUGR <32s (n (%))	74 (1.2)	17 (0.3)	57 (6.3)	0.000
Òbit fetal (n (%))	18 (0.3)	13 (0.2)	5 (0.9)	0.021
DPPNI (n (%))	7 (0.1)	5 (0.1)	2 (0.4)	0.131

Caractéristiques test de cribatge

IP>1.40 a les 20s						
	S (%)	E (%)	VPP(%)	VPN(%)	LR+	LR-
PE	46	90	5.2	99.3	4.74	0.21
PE<32s	71.4	90	2	99.9	7.2	0.14
RCIU	57.1	90.3	5.9	99.5	6	0.17
RCIU<32s	71.3	90.1	3.6	99.9	7.42	0.13
PE i/o RCIU	48.7	90.5	9.0	98.9	5.15	0.19
PE i/o RCIU>32	39.0	90.2	4.9	99.1	4	0.25
PE i/o RCIU<32	71.4	90.2	4.1	99.8	7.26	0.14

Característiques del cribatge segons la definició de anormalitat

---

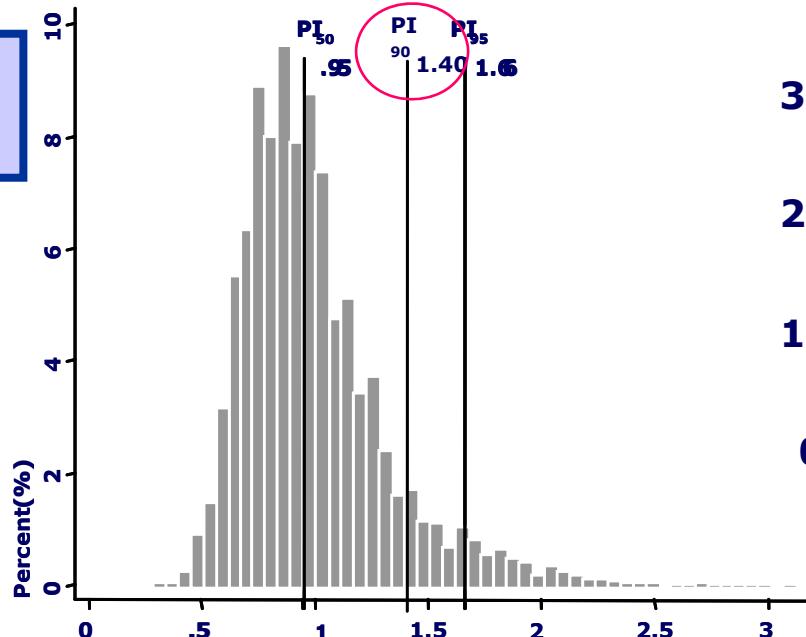
	mPI>1.6 i/o notch bilateral	mPI >1.40
Cribatge positiu, n(%)	558/6035 (9.2)	603/6035 (10.0)
Tasa de detecció, n (%)	28/38 (73.7)	25/35 (71.4)
LR- test positiu	8.35	7.26
LR- test negatiu	0.12	0.14

Combinació de historia materna i del Doppler de les arteries uterines

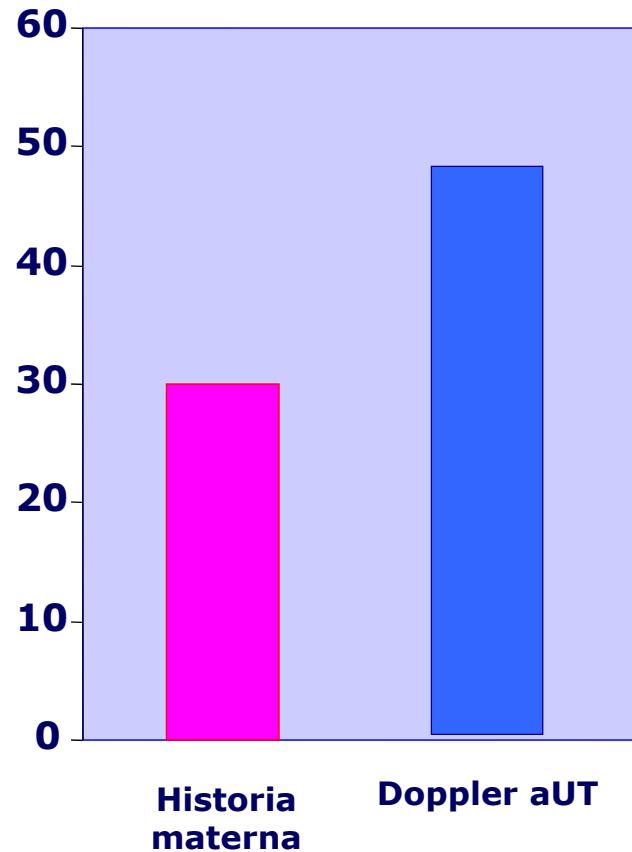
Qüestionari clínic

Paritat
Ètnia
Hipertensió crònica
Mals antecedents obst.
 $IMC > 30$
Diabetis I/II

Doppler de les art uterines 20s

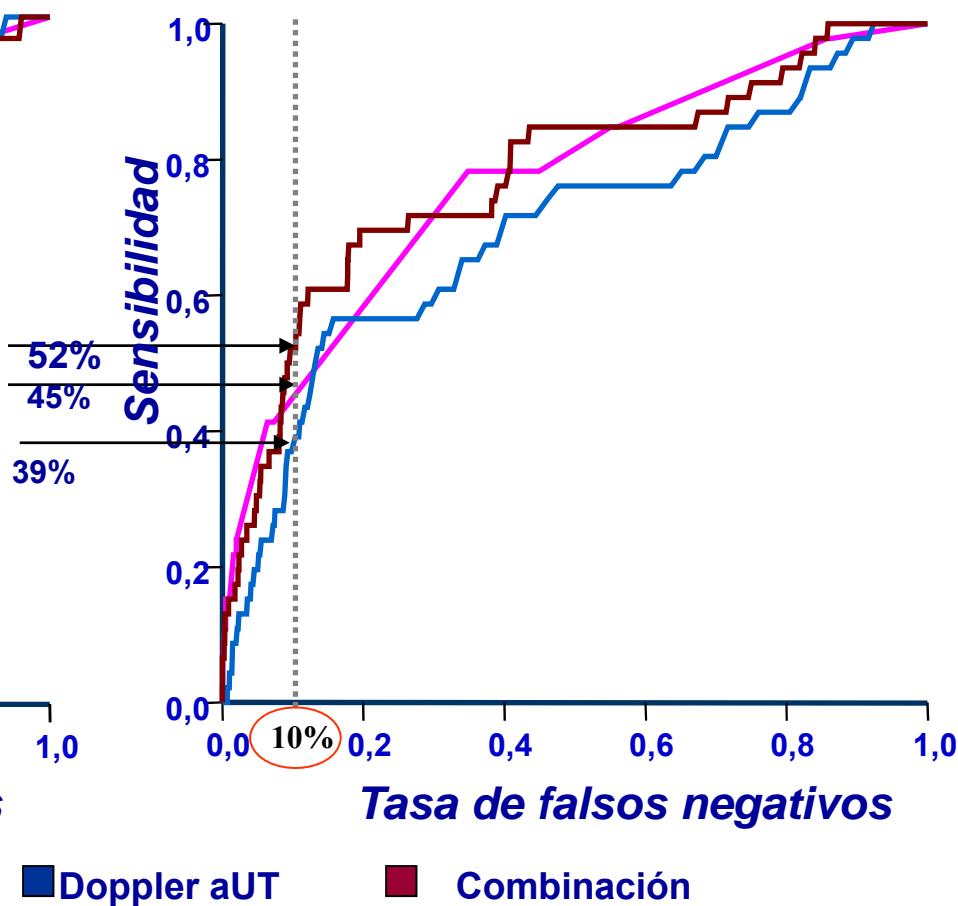
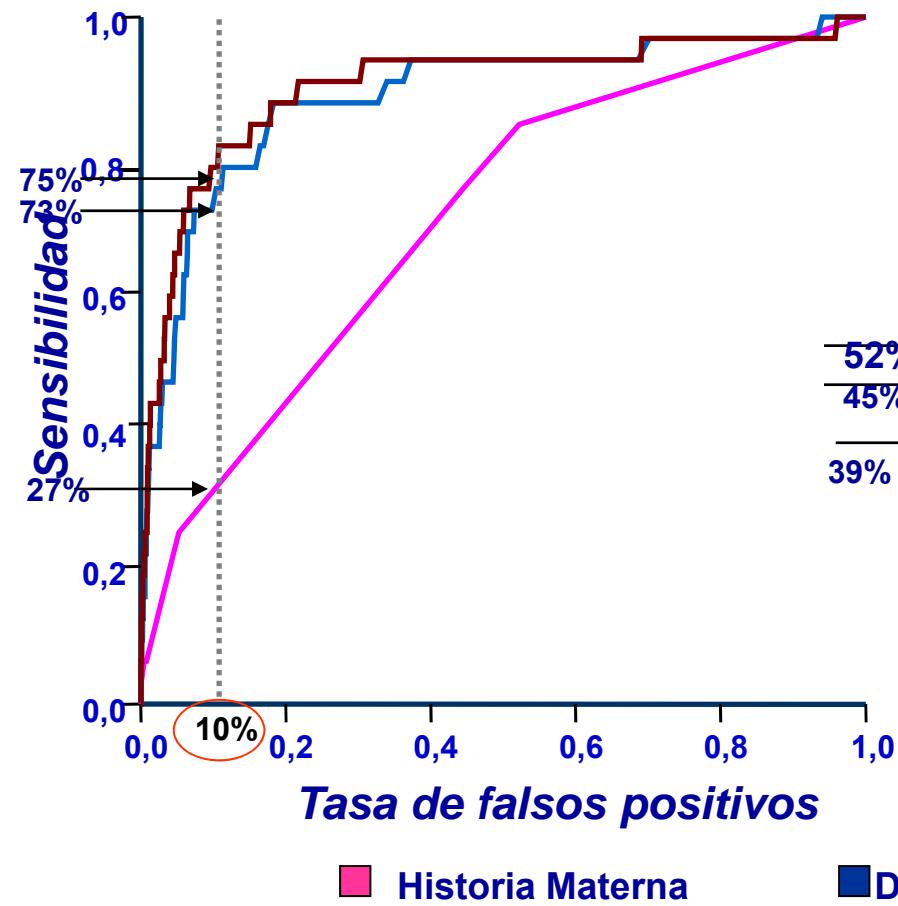
Tassa de detecció PE(10% FPR)

Combinació de historia materna y del Doppler de las arterias uterinas segons el tipus de PE

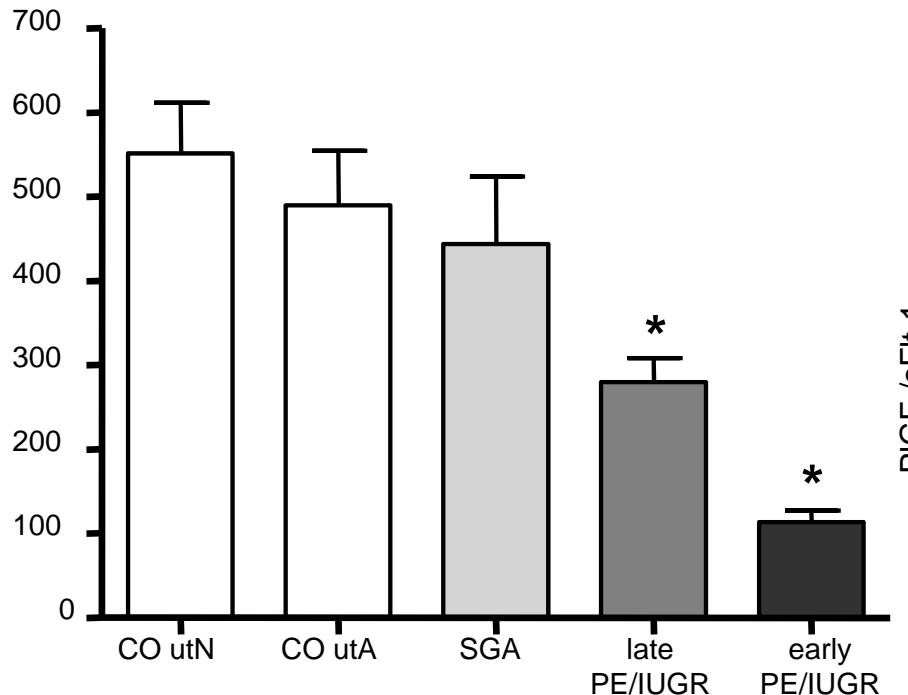
PE < 32s

PE ≥ 32s

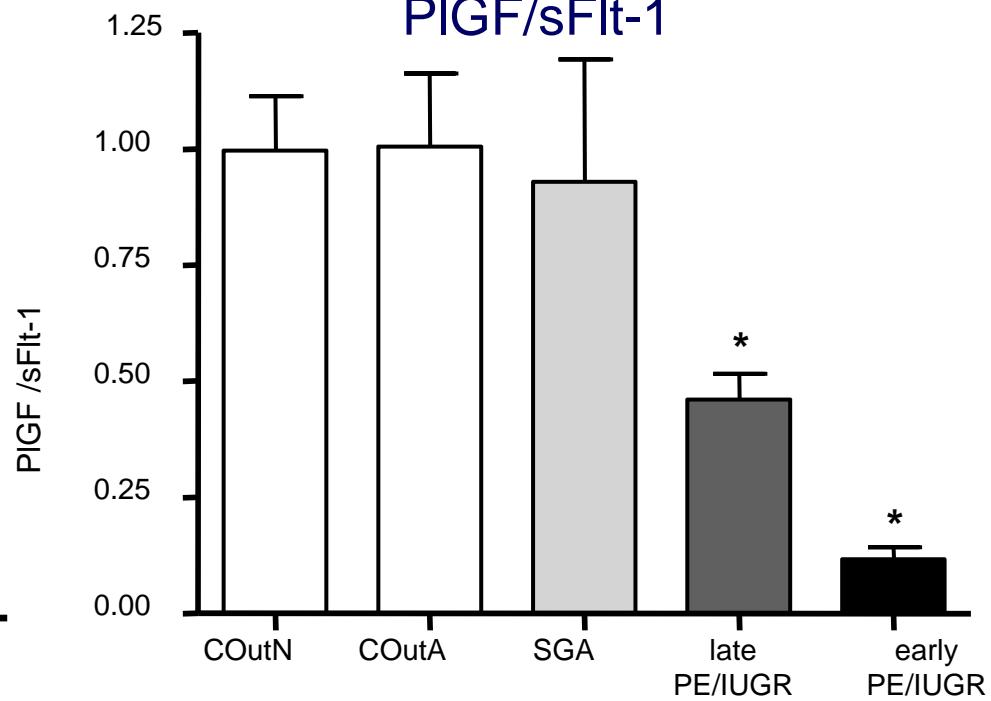

Combinació del Doppler de les arteries uterines i factors angiogènics (PIGF y sFlt1) a les 20s

PIGF (pg/mL)

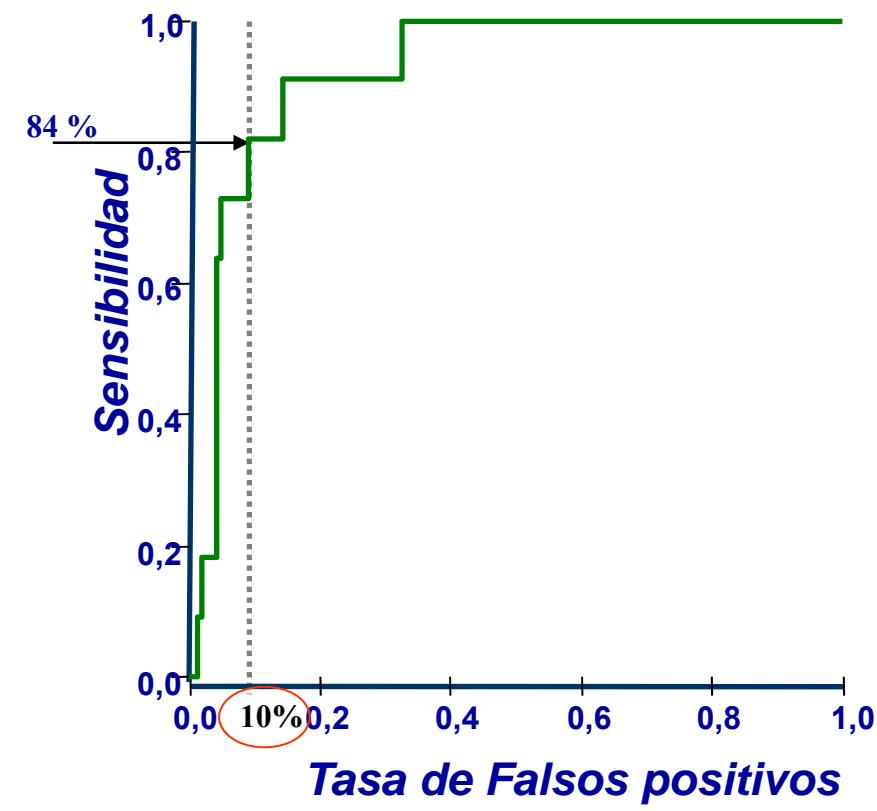
PIGF/sFlt-1

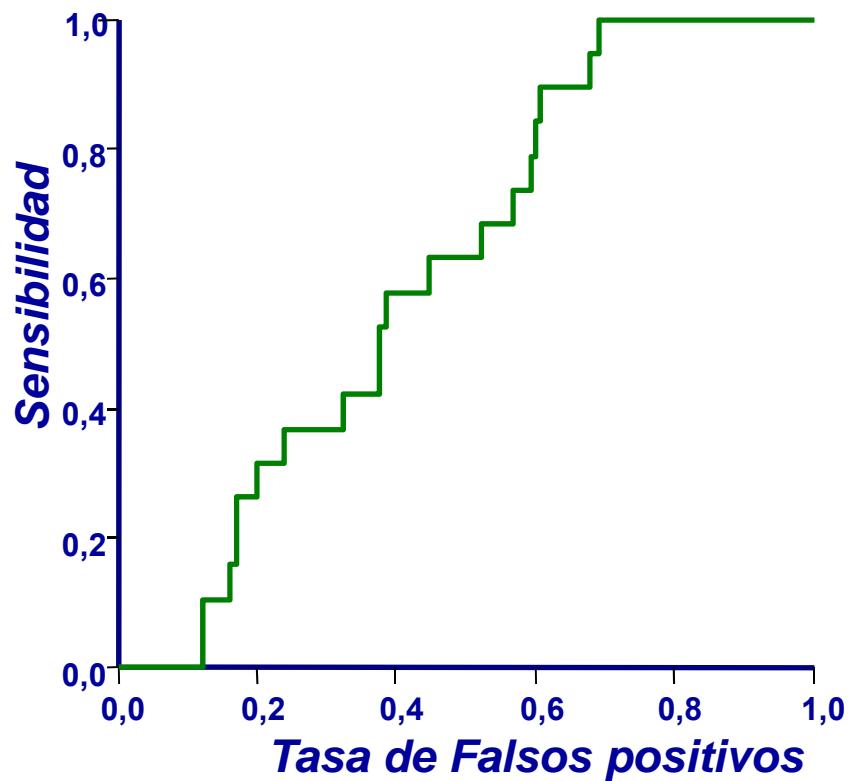
Combinació del Doppler de les arteries uterines i factors angiogènics (PIGF y sFlt1)

PE < 32s

PE $\geq$ 32s

Doppler aUT +PIGF/sFlt-1

La ecografia de segon trimestre: més enllà de la morfologia

1.- Doppler de les arteries uterines.

- ✓ Patologia prevalent e important
- ✓ Test segur i ben acceptat
- ✓ Tècnica descrita i reproduïble
- ✓ Malaltia en fase asimptomàtica
- ✓ Alta sensibilitat, alt VPN

Intervenció preventiva efectiva?

Antioxidants

	Vitamin C and vitamin E (n=1196)	Placebo (n=1199)	Risk ratio (95% CI)	p*
Hypertensive disorders				
Pre-eclampsia	181 (15%)	187 (16%)	0.97 (0.80-1.17)	0.754
Severe pre-eclampsia	62 (5%)	53 (4%)	1.17 (0.82-1.68)	
Gestational hypertension	84 (7%)	55 (5%)	1.53 (1.10-2.13)	
Severe gestational hypertension	7 (1%)	5 (0.4%)	1.40 (0.45-4.41)	
Antenatal onset of pre-eclampsia	170 (14%)	173 (14%)	0.99 (0.81-1.20)	
Postpartum onset of pre-eclampsia	11 (1%)	14 (1%)	0.79 (0.36-1.73)	
Delivery for pre-eclampsia before 37 weeks' gestation	96 (8%)	86 (7%)	1.12 (0.85-1.48)	
Delivery for pre-eclampsia before 34 weeks' gestation	10 (1%)	10 (1%)	1.00 (0.67-1.33)	
HELLP syndrome				
Eclampsia				
Severe proteinuria (>5 g in 24 h)				
Magnesium sulphate for pre-eclampsia				
Intravenous antihypertensive therapy				
Other outcomes				
Antenatal steroids	180 (15%)	134 (11%)	1.35 (1.09 to 1.66)	
Maternal death	1 (0.1%)	1 (0.1%)	NA	
Antenatal inpatient nights (mean, SD)	7 (8)	6 (6)	0.80 (0.22-1.37)	

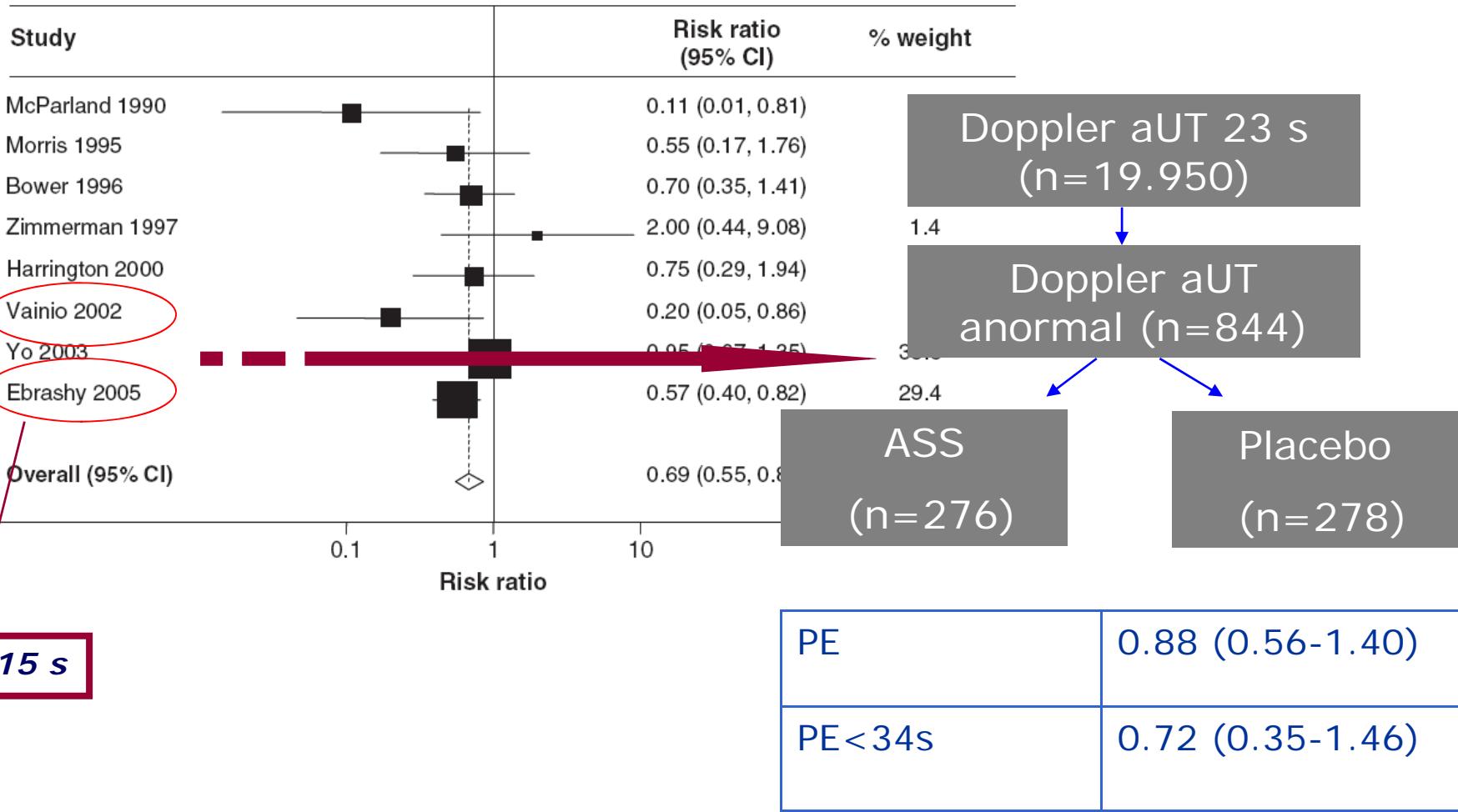
Data are number (%) unless otherwise indicated. *p value presented only for primary outcome.

Table 2: Maternal pregnancy outcomes by treatment allocation

Poston et al, Lancet, 2006

➤ 8% incloses segons Doppler de les arteries uterines

AAS (75-150mg)

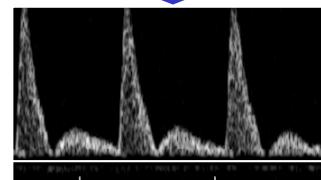
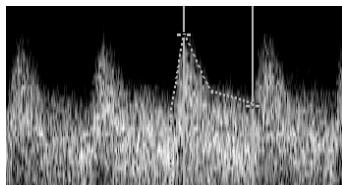
PE	0.88 (0.56-1.40)
PE<34s	0.72 (0.35-1.46)

Yu, CK; *Ultrasound Obstet Gynecol* 2003

Fox et al, BJOG, 2010

Doppler de les arteries uterines: prevenció?

**DOPPLER ART. UTERINES
12-20**

**NO TRACTAMENT
PREVENTIU**

**CONTROLS
HABITUALS**

TA+Prot bisetmanal

Control de creixement mensual

*NICE(National Institute Clinical Excellence), 2003

UTOPIA

Uterine Test to improve Outcome in Preeclampsia and IUGR Assessment

Coordinadors: H Universitari Vall d'Hebron

Centros colaboradores:

- **H Universitario de Canarias**
- **H Son Llatçer de Mallorca**
- **H Sant Joan de Déu de Barceloan**

PROYECTO FIS 06/1213

ClinicalTrials.gov
Protocol Registration System

Red
SAMID

HIPÓTESIS

Pot el Doppler de arteries uterines (Dut) identificar un subgrup de pacients d'alt risc de desenvolupar preeclampsia i/o RCIU en el que l'aplicació d'un programa de control exhaustiu de la gestació redueixi les complicacions materno-fetales?

UTOPIA

Uterine Test to improve Outcome in Preeclampsia and IUGR Assessment

Consentiment i randomització

ECOGRAFIA 20 S

NO DOPPLER UTERINES

DOPPLER UTERINES

IP<1.40

IP>1.40

CONTROL NORMAL

CONTROL EXHAUSTIU

Eco c/ 4 s
Labstix c/2 s
TA c/ 2 s

RESULTATS PERINATALS

UTOPIA

Uterine Test to improve Outcome in Preeclampsia and IUGR Assessment

DADES PRELIMINARS

5.900   10.055   1.500   680
HUVH   HUC   HSLL   HSJD

18.135

No consentiment

3%

17.590

50.5%

49.5%

8.882
NO DOPPLER UTERINES

8.707
DOPPLER UTERINES

IP<1.40

7897

CONTROL NORMAL

IP>1.40

810

CONTROL EXHAUSTIU

90.7%

9.3%

La ecografia de segon trimestre: més enllà de la morfologia

1.- Doppler de les arteries uterines.

- ✓ Patologia prevalent e important
- ✓ Test segur i ben acceptat
- ✓ Tècnica descrita i reproduïble
- ✓ Malaltia en fase asimptomàtica
- ✓ Alta sensibilitat, alt VPN

Intervenció preventiva efectiva?

12S + AAS?

La ecografia de segon trimestre: més enllà de la morfologia

1.- Doppler de les arteries uterines.

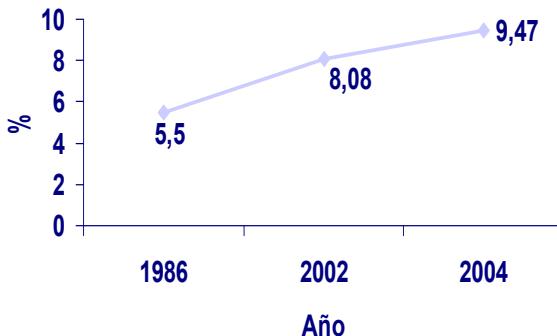
2.- Medició de la longitud cervical.

Test de cribatge:

- Patologia prevalent e important
- Test segur i ben acceptat
- Tècnica descrita i reproduïble
- Malaltia en fase asimptomàtica
- Alta sensibilitat, alt VPN
- Intervenció preventiva efectiva

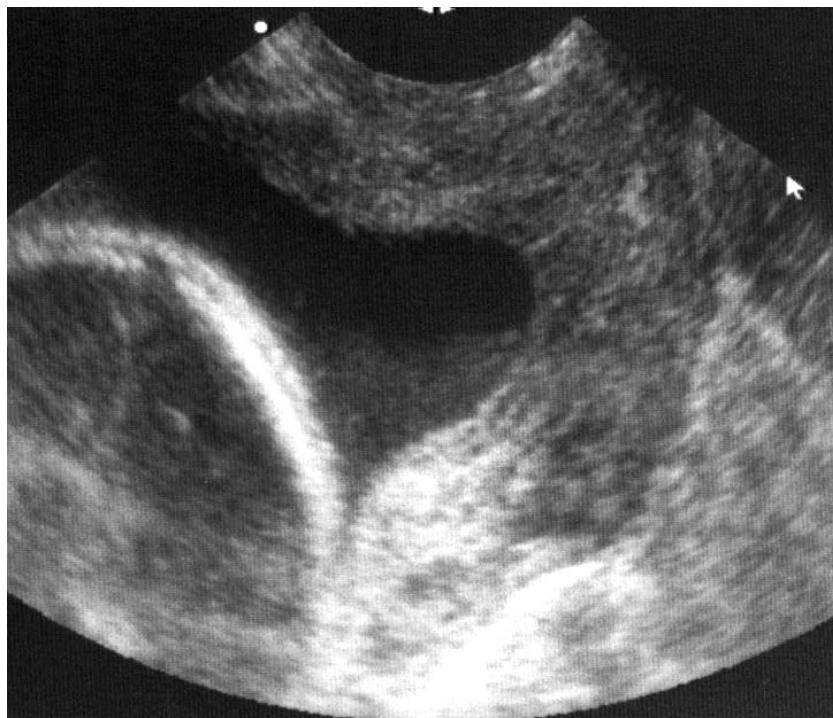
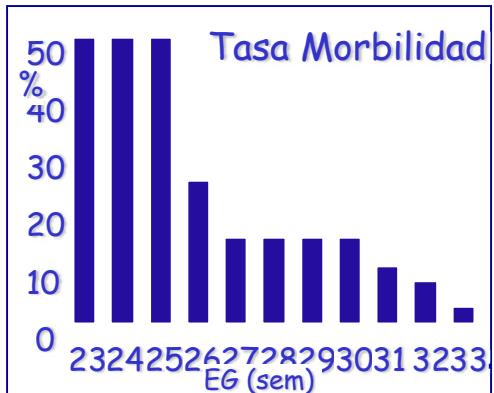
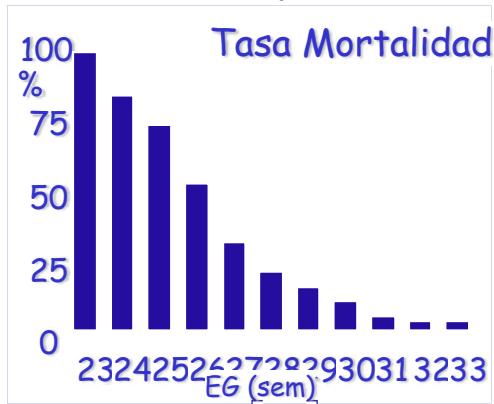
Medició de la longitud cervical

TASA DE PREMATURIDAD
en España

Cèrvix s'escurça de forma asimptomàtica a partir de les 16 setmanes en les dones que pateixen un episodi de PP.

Medició de la longitud cervical per ecografia?

Iams JD, N Engl J Med; 1996

Medició de la longitud cervical: Tècnica

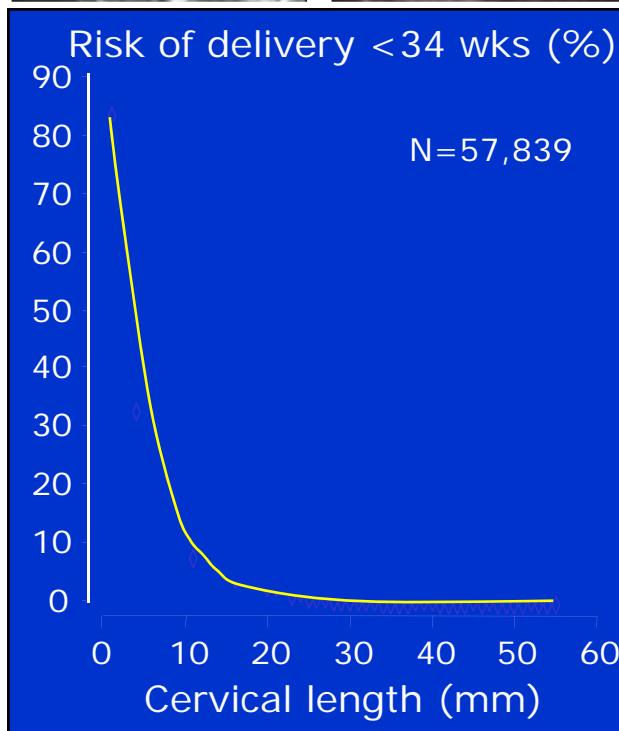

Medició de la longitud cervical: Tècnica

Medició de la longitud cervical

Medició de la longitud cervical a les 22s i risc de PP<34s

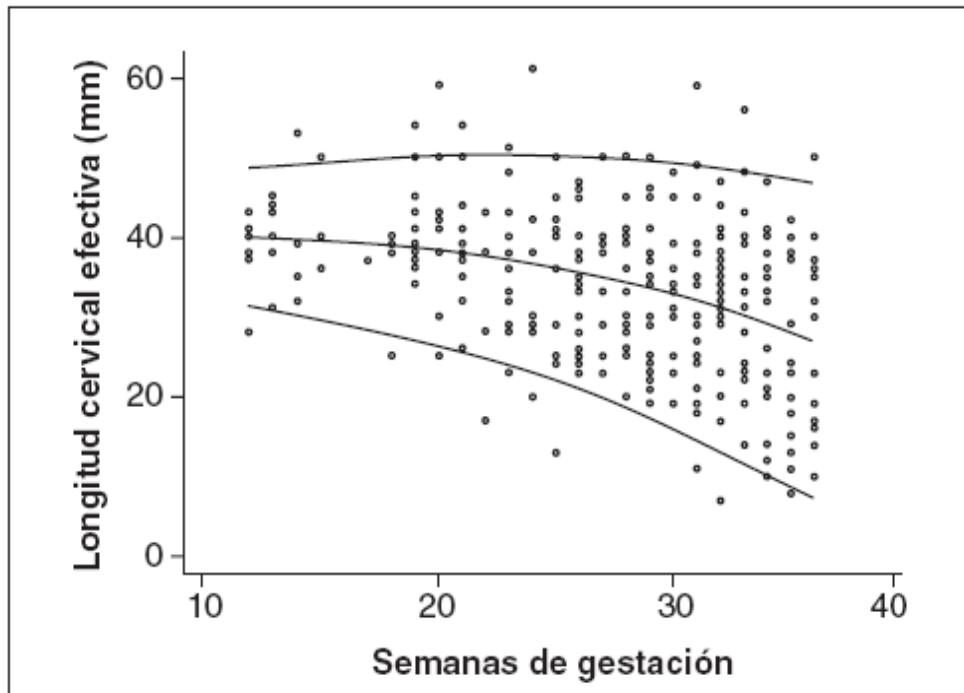

Cervix	% total	PP <34w
1-5 mm	0.2	70%
6-10 mm	0.4	22%
11-15 mm	0.5	16%
16-25 mm	7.0	4%
26-30 mm	16.6	1.3%
31-35 mm	27.4	0.8%
36-40 mm	26.9	0.6%
>40 mm	21.0	0.4%

To & Nicolaides , UOG, 2002

Medició de la longitud cervical: corbes de normalitat

Gestacions Úniques

20 s

25 mm

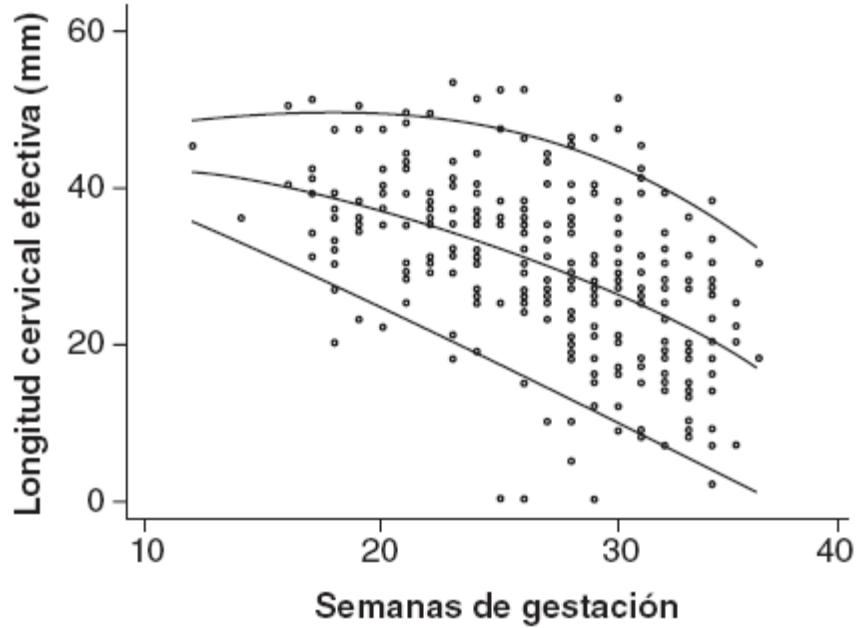
30-34 s

15 mm

Semana de gestación	Percentil 5	Media	Percentil 95
12	31,1	39,8	48,4
13	30,7	39,6	48,6
14	30,2	39,5	48,8
15	29,6	39,3	49,1
16	28,8	39,1	49,3
17	28,4	38,9	49,4
18	27,8	38,7	49,6
19	27,1	38,4	49,7
20	26,3	38,1	49,9
21	25,5	37,7	50
22	24,7	37,3	50
23	23,8	36,9	50
24	22,8	36,4	50
25	21,8	35,9	50
26	20,8	35,4	49,9
27	19,7	34,8	49,8
28	18,7	34,1	49,6
29	17,3	33,4	49,4
30	16,1	32,6	49,2
31	14,8	31,8	48,9
32	13,4	30,9	48,5
33	11,9	30	48,1
34	10,4	29	47,6
35	8,9	28	47,1
36	7,2	26,9	46,5

Medició de la longitud cervical: corbes de normalitat

Gestacions múltiples

20 s

20 mm

30-34 s

10 mm

Tabla 5

Media y percentiles 5 y 95 de la longitud cervical efectiva en gestaciones gemelares según semana de gestación (medidas en mm)

Semana de gestación	Percentil 5	Media	Percentil 95
12	35,6	41,9	48,1
13	34,1	41,3	48,5
14	32,9	40,8	49,7
15	31,6	39,9	49,3
16	30,1	39,6	49
17	28,7	38,9	49,1
18	27,3	38,2	49,2
19	25,8	37,5	49,1
20	24,4	36,7	49
21	22,9	35,9	48,8
22	21,5	35	48,5
23	20	34,1	48,1
24	18,6	33,1	47,7
25	17,1	32,1	47,1
26	15,6	31	46,4
27	14,2	29,9	45,5
28	12,7	28,6	44,6
29	11,2	27,4	43,5
30	9,7	26	42,3
31	8,3	24,6	41
32	6,8	23,2	39,5
33	5,3	21,6	37,9
34	3,8	20	36,1
35	2,4	18,3	34,2
36	0,9	16,5	32,2

Medició de la longitud cervical

GESTACIONS ÚNIQUES				BAIX RISC					
<i>n</i>	PP (%)	Resultat	EG	LC	S	E	VPP	VPN	RR
2915	4.3	< 35	22-25	25	47	84	35	90	3.4
2567		< 32	22-24	15	58				2.7
3694	0.8	< 35	18-22	25	29				3.6
6877	2.9	< 32	14-24	25	15				13.4
760	3.6	< 32							

Iam et al. *N Eng J Med* 1996; 334: 567-572
Heath et al. *Ultrasound Obstet Gynecol* 1998; 12: 312-317
Taipale et al. *Obstet Gynecol* 1998; 92: 902-907.
Hassan et al. *Am J Obstet Gynecol* 2000; 182: 1458-1467
Hibbard et al. *Obstet Gynecol* 2000; 96: 972-978

CRIBATGE: BAIXA SENSIBILITAT

Intervenció preventiva efectiva?

Medició de la longitud cervical

GESTACIONS ÚNIQUES

Fonseca et al, 2007

POBLACIÓ: LC $\leq$ 15 mm

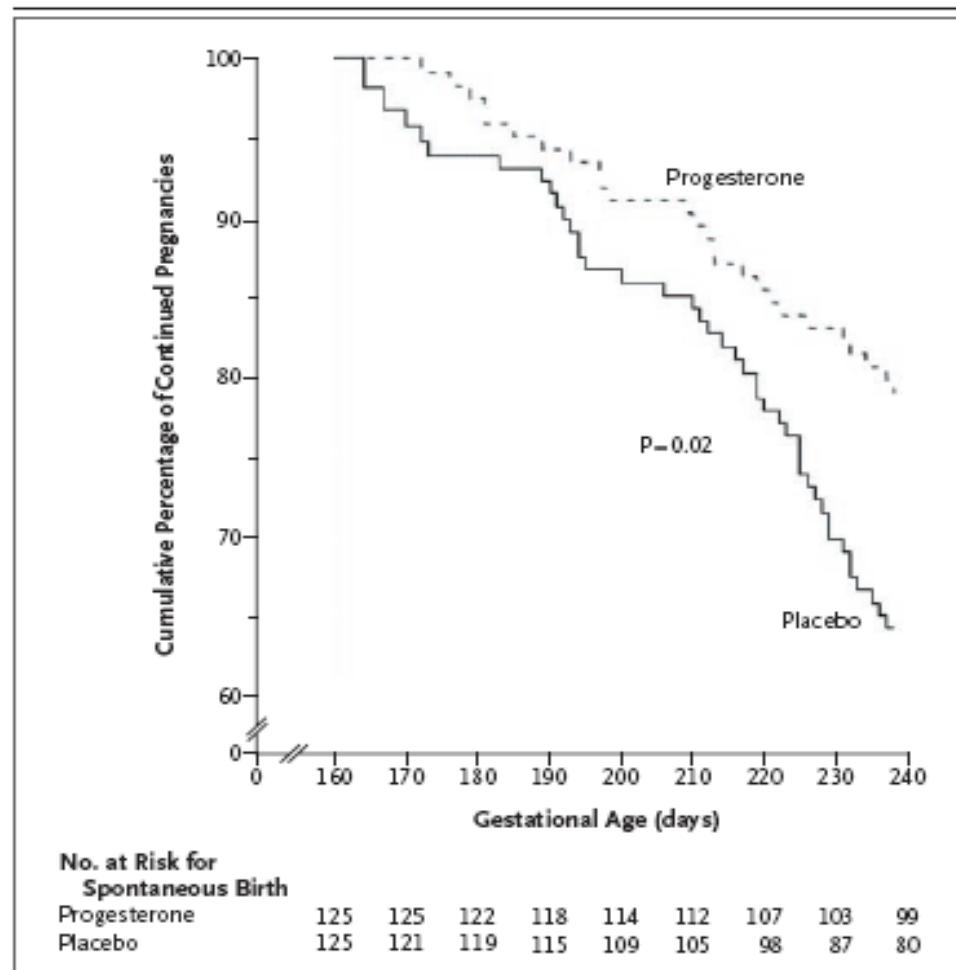
200 mg PG vaginal diaria 24-34s

OBJETIU: $\downarrow$ tasa de PP ($\leq$ 34s)

n = 250 (125 PG; 125 Placebo)

TPP < 34s: 19.2 % - 34.4 %

$\downarrow$ TASA PP
NO CANVIS MORBI-MORTALITAT

Medició de la longitud cervical

GESTACIONS ÚNIQUES

ALT RISC

n	PP (%)	Resultat	EG	LC	S	E	VPP	VPN	RR
120	20	< 34	20-24	25					
469		< 34	15-24	25	76			96	
183	26	< 35	16-24	25	69	80	55	88	4.5

Cook et al; *Ultrasound Obstet Gynecol* 2000; 15: 109-113.
Guzman et al; *Ultrasound Obstet Ginecol* 2001; 18: 204-210
Owen et al; *JAMA* 2001; 286: 1340-1348.

CRIBATGE: ↑ SENSIBILITAT / ↑ VPP

Intervenció preventiva efectiva?

Medició de la longitud cervical

GESTACIONS ÚNIQUES

ALT RISC

Fonseca et al, 2003

POBLACIÓ: PP,
Cerclatge, Malf. uterina

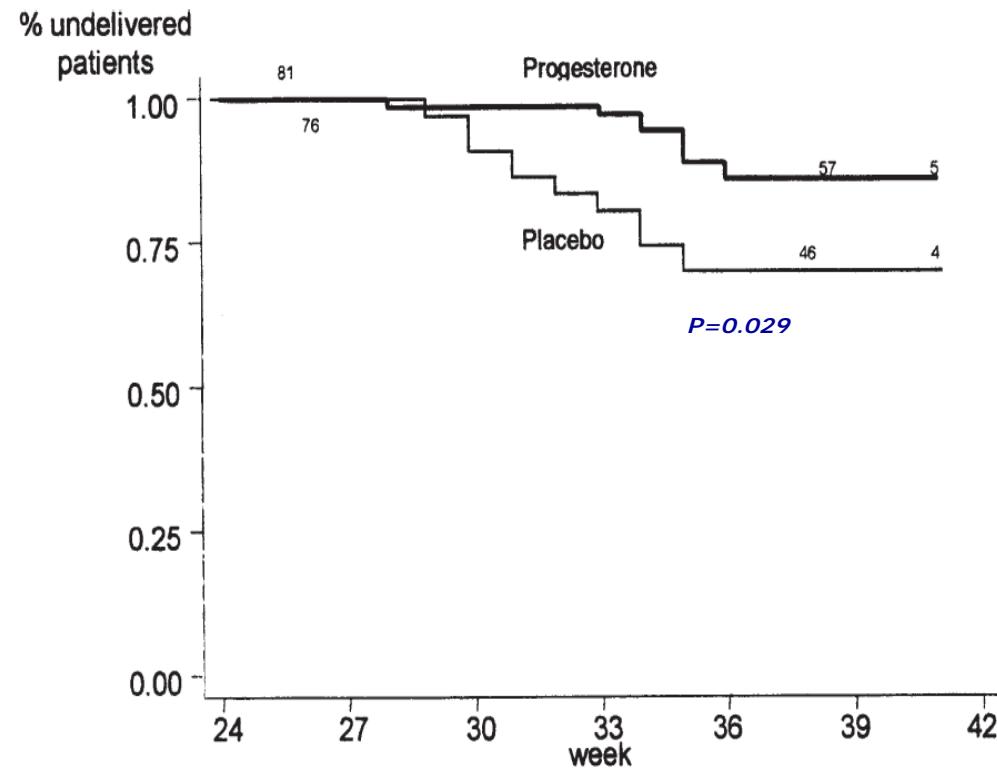
100 mg PG vaginal diaries 24-34s

OBJETIVO: ↓ tasa de PP (≤ 37 s)

n = 142 (70 PG; 70 Placebo)

TPP < 37s: 13.8% - 28.5 %

TPP < 34s: 2.8% - 18.6 %

↓TASA PP
NO CANVIS MORBI-MORTALITAT

Medició de la longitud cervical

GESTACIONS MÚLTIPLES

n	PP (%)	Resultat	EG	LC	S	E	VPP	VPN	RR
147	32	< 35	22-24	25	30	88	54	74	3.2
47	34	< 32	15-20	25	25	100	100	72	N/A

Goldengberg et al. Am J Obstet Gynecol 1996; 175: 1047-1053.
Guzman et al. Am J Obstet Gynecol 2000; 183: 1108-1113.

CRIBATGE: ↓ BAIXA SENSIBILITAT / ↑ VPP

250 mg α hidroxPG caproato i.m.
setmanal 16/20-35s

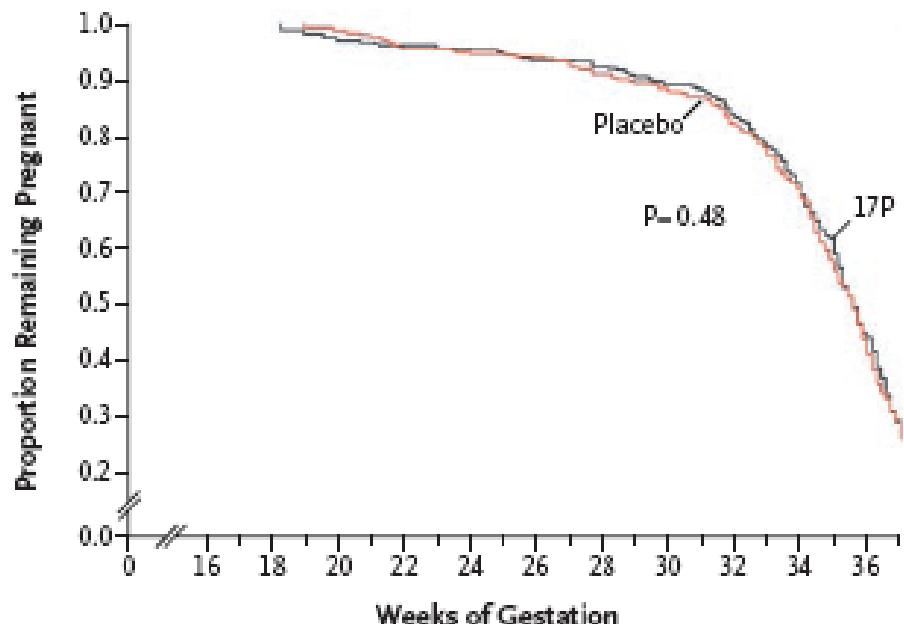
OBJETIVO: ↓ tasa de PP (≤ 35 s)

n = 661 (327 PG; 334 Placebo)

TPP < 37s: 69.5 % - 70.3 %

TPP < 32s: 16.9 % - 14.5 %

TPP < 28s: 8.0 % - 6.1 %

NO CANVIS TASA PP
NO CANVIS MORBI-MORTALITAT

Rouse et al, 2007

OBSTETRICS

Universal cervical length screening and treatment with vaginal progesterone to prevent preterm birth: a decision and economic analysis

Alison G. Cahill, MD, MSCI; Anthony O. Odibo, MD, MSCE; Aaron B. Caughey, MD, PhD; David M. Stamilio, MD, MSCE; Sonia S. Hassan, MD; George A. Macones, MD, MSCE; Roberto Romero, MD

TABLE 4

Number of preterm births at <34 weeks' gestation and cases of severe morbidity that were prevented per dollar spent by strategy, with the use of base-case estimates and an estimated annual delivery rate of 4 million in the United States

Strategy	Preterm births, n	Cases significant morbidity, n	Total cost (\$100 million)	Preterm births prevented, n	Cases significant morbidity prevented, n	Total cost saved (\$100 million)
No screening or treatment (reference)	170,920	47,810	462.4	Reference	Reference	Reference
Universal screening	75,000	34,220	333.0	95,920	13,590	129.4
High-risk screening	142,160	43,740	423.1	28,760	4070	39.3
Standard of care: 17-hydroxyprogesterone acetate	114,880	39,860	386.6	56,040	7950	79.3

Medició de la longitud cervical: prevenció

PROGESTERONA

POBLACIÓ GENERAL

NO

Keirse et al, 1990; Dodd et al, 2006

MÚLTIPLES

NO

*Fonseca et al, 2007; Rouse et al, 2007,
Norman JE, 2009*

ANTECEDENT PP

SI

*Fonseca et al, 2003 y 2007; O'Brien et al, 2007;
Berghella et al, 2010; Cetingoz E, 2010*

CÈRVIX CURT

SI

*Fonseca et al, 2007; DeFranco et al, 2007,
Rode I, 2009*

?

15-25 mm

<15 mm

Cerclatge

Keeler et al, 2009

Epidemiology / Health Services Research
ORIGINAL ARTICLE

Increased Incidence of Gestational Diabetes in Women Receiving Prophylactic 17 α -Hydroxyprogesterone Caproate for Prevention of Recurrent Preterm Delivery

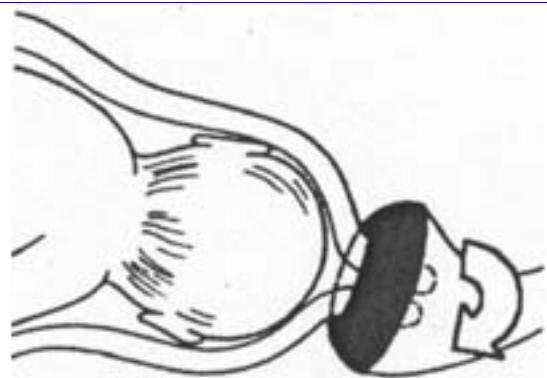
PECEP TRIAL

"PEsario Cervical para Evitar Prematuridad"

Coordinadors: H Universitari Vall d'Hebron

Centros colaboradores:

- H Universitario de Canarias
- H Son Llatçer de Mallorca
- H Universitari Dexeus
- H de Terrassa
- H Sant Joan de Reus
- H de Fuenlabrada

PROYECTO FIS 07/1086

ClinicalTrials.gov
Protocol Registration System

Prevention of Preterm Birth Using Cervical Pessary in Pregnant Women With Short Cervix (PECEP)

This study is currently recruiting participants.
Verified by Maternal-Infantil Vall d'Hebron Hospital, October 2008

Sponsored by:	Maternal-Infantil Vall d'Hebron Hospital
Information provided by:	Maternal-Infantil Vall d'Hebron Hospital
ClinicalTrials.gov Identifier:	NCT00706264

R ed
SAMID

HIPÓTESIS

Pesari cervical redueix risc de PART PREMATUR

En gestants asimptomàtiques amb LC ≤ 25 mm.

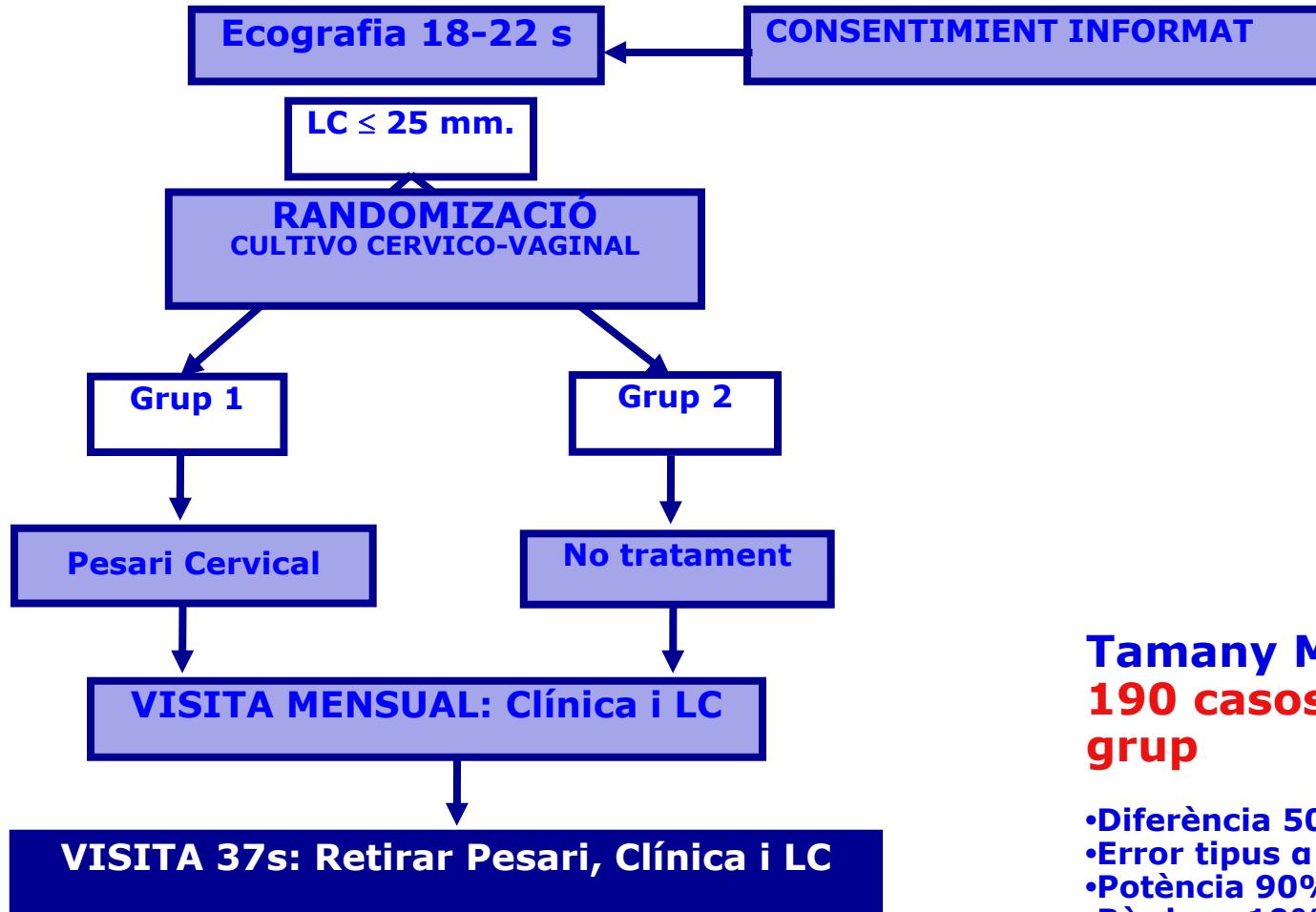
Entre 18 y 22 s de gestació

Criteris Exclusió:

- Cirurgia cervical prèvia
- Malformacions Uterina
- Cerclatge en gestació actual
- Incompetència Cervical

PECEP TRIAL: Pesario cervical para evitar prematuridad

MÉTODES

Tamany Mostra:
190 casos en cada grup

- Diferència 50%
- Error tipus a 5%
- Potència 90%
- Pèrdues 10%

RESULTATS PRELIMINARS

1553 ECOGRAFIAS

$101 \leq 25 \text{ MM}$

SG AL PART

51 PESARIO: GA 38.3 (35-39.5)

50 SIN PESARIO: GA 32.2 (29.6-37.1)

NO DIFERENCIES EN ELS RESULTATS PERINATALS

La ecografia de segon trimestre: més enllà de la morfologia

2.- Medició de la longitud cervical 20s

- ✓ Patologia prevalent e important
- ✓ Test segur i ben acceptat
- ✓ Tècnica descrita i reproduïble
- ✓ Malaltia en fase asimptomàtica
- ✓ Alta sensibilitat, alt VPN

Intervenció preventiva efectiva?

Cerclatge

Progesterona

Pesari

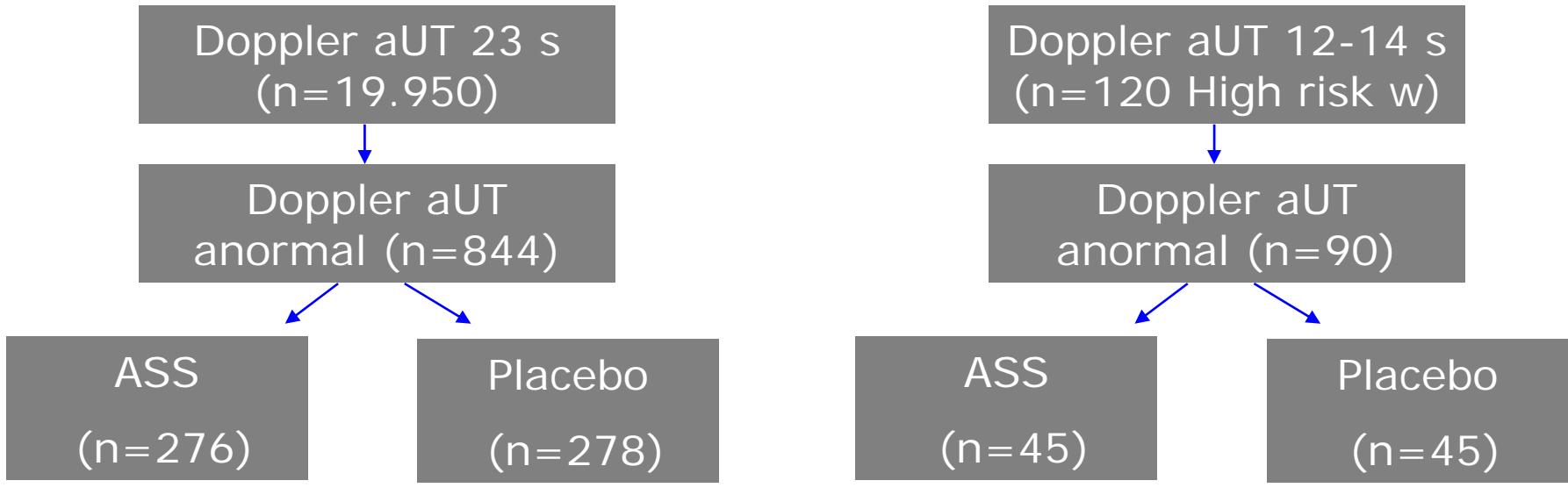
Vall d'Hebron Hospital

www.fetalmed.org

ellurba@vhebron.net

AAS Bajas dosis (75-150mg)

ESTUDIOS EN PACIENTES CON AUMENTO DE RESISTENCIA aUT

PE	0.88 (0.56-1.40)
PE<34s	0.72 (0.35-1.46)

Yu,CK; *Ultrasound Obstet Gynecol* 2003

PE	0.22(0.05-0.86)
----	-----------------

Vainio; *BJOG*, 2002